

Protokoll

Samisk kirkeråd (SKR)

23. – 25.11.2011

Helsinki

Til stede:

Anne Dalheim, leder
Ingar Nikolaisen Kuoljok, nestleder
Jonhild Joma
Jovna Z. Dunfjell
Tor Berger Jørgensen
Mari Helander

Forfall:

Kirsten Isaksen

Fra sekretariatet:

Generalsekretær Tore Johnsen
Rådgiver Stein-Erik Anti
Sekretær Asta Johnsen
Ass. direktør i Kirkerådet Gerd Karin Røsæg

Andakt

Rådsmøtet ble åpnet med andakt på onsdag og fredag. Ansvar for andaktene hadde Ingar Nikolaisen Kuoljok og Tor B. Jørgensen. Tore Johnsen avsluttet SKR møtet med å lese velsignelsen.

Fellesmøte mellom de samiskkirkelige organ i Norge, Sverige og Finland

24. november ble det holdt felles møte med Delegationen för samiska frågor i Uleåborgs stift i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland og Samiska rådet i Svenska kyrkan. På programmet var det morgenandakt, felles drøftinger mellom rådene, gjensidige orienteringer og felles middag. Uleåborgs stift utarbeidet eget referat fra møtet.

Saksliste:

- SKR 31/11: Protokoller
- SKR 32/11: Referatsaker
- SKR 33/11: Orienteringssaker
- SKR 34/11: Oppfølging av strategiplan for samisk kirkeliv
- SKR 35/11: Samiske kirkedager 2013

SKR 36/11: Den norske kirkes ordning etter 2013 – 2. gangs behandling

SKR 37/11: Misjon til forandring – utfordringene fra Edinburgh 2010 – 2. gangs behandling

SKR 38/11: Skaperverk og bærekraft

SKR 39/11: Oppnevning av samisk medlem til Nemnd for gudstjenesteliv i KR

SKR 31/11 Protokoller

---

1. Protokoll fra møte i Samisk kirkeråd 14. – 16.09.2011 i Trondheim

Vedtak:

Samisk kirkeråd godkjenner protokollen.

SKR 32/11 Referatsaker

- 1) Protokoll fra Kirkemøtet 05. – 10.04.2011 i Tønsberg (kun elektronisk)
- 2) Protokoll fra møte i Kirkerådet 26. – 28.09.2011 i Kirkens hus
- 3) Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 14. – 16.09.2011 i Trondheim
- 4) Protokoll fra Ungdommens kirkemøte 06. – 10.10.2011 i Ulsteinvik

Vedtak:

Samisk kirkeråd tar referatsakene til orientering.

SKR 33/11 Orienteringssaker

- 1) Invitasjon til urfolkskonferansen "*Stakes Replacing Rights – New Pathways for Indigenous Peoples in Development Cooperation?*" 12. – 13.10.2011 på UITØ (tidligere tilsendt pr. email)
- 2) Mail av 15.11.11 fra WWF-Norge vedr. oppropet til Statoils satsing på tjæresand
- 3) Kopi av brev av 08.09.11 fra Nord- og Sør-Hålogaland bispedømmeråd vedr. søknad om midler til arbeidet med Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsregionen (SKKB)
- 4) Program av 24.09.11 fra Svenska kyrkan vedr. konferansen "*Ságastallamat*" om samer og Svenska kyrkan 11. – 13.10.2011 i Kiruna
- 5) Email av 05.10.11 fra Sceptre, Kolkata vedr. urfolksmøtet "*Doing Indigenous Theology in Asia: Towards New Frontiers*" 13. – 16.12.2011 i Kolkata, West Bengal

- 6) Rapport fra WCC til urfolksmøtet “*Tradition and traditions: Sources of Authority for the Church*” 26.06 – 02.07.2011 i Moskva
- 7) Avisutklipp
- 8) Brev av 17.11.11 fra Sametinget vedr. administrativ samarbeidsavtale mellom Sametinget og Samisk kirkeråd

Vedtak:

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering.

SKR 34/11 Oppfølging av strategiplan for samisk kirkeliv

Sammendrag

Kirkemøtet vedtok i april i år *Strategiplan for samisk kirkeliv*. Samisk kirkeråd trenger ved inngangen til handlingsplanperioden å rette særlig oppmerksomhet mot rådets eget oppfølgingsansvar knyttet til planen. Pågående årsplan og budsjettarbeid for 2012 gjøres i rammen av en tentativ ressursplanlegging for perioden 2012-2014. Saken skisserer ressurskrevende tiltak i 2012-2014 og antyder en mulig fordeling av OVF-midler mellom tiltakene. Hele den årlige rammen på kr 700 000 er fordelt, og gjennomgangen viser behovet for å se prioritering av ulike områder i sammenheng.

Vedtak:

1. Samisk kirkeråd har drøftet Samisk kirkeråds ressursplanlegging for perioden 2012 - 2014 saken i lys av prioriteringene i Strategiplan for samisk kirkeliv. Rådet slutter seg til saksdokumentets overordnede føringer som grunnlag for sekretariatets videre arbeid med saken.
2. Samisk kirkeråd er i tillegg åpen for å yte oppstartmidler i 2012 til prosjektet Nordnorsk kirkehistorie i regi av Universitetet i Tromsø, som grunnlag for utarbeidelse av en større prosjektsøknad til Norges Forskningsråd. Midler tildeles under forutsetning av at samisk kirkehistorie ivaretas som en tydelig del av prosjektet.
3. Samisk kirkeråd ber om å få Strategiplan for samisk kirkeliv tilbake som egen sak på neste møte med vekt på hvordan planen kan implementeres i praksis i menighetslivet lokalt.

SKR 35/11 Samiske kirkedager 2013

Sammendrag

Det er besluttet at neste Samiske kirkedager holdes i Mo i Rana 9.-11. august 2013, og tiltaket er forankret i Strategiplan for samisk kirkeliv. Det er utarbeidet samordnet Interreg-søknad (EU-søknad) med tilhørende budsjett og samarbeidsavtale. Prosjektet Samiske kirkedager 2013 er et samarbeid mellom Samisk kirkeråd, Samiska rådet, Uleåborgs stift, Samarbeidsrådet for Kristne Kirker i Barentsregionen, Rana kommune og Rana kirkelige fellestråd. Den norske kirke er vertskapskirke, og Samisk kirkeråd det ansvarlige koordinerende organ. Prosjektsøknaden forutsetter at Samisk kirkeråd/Kirkerådet avsetter administrative ressurser til prosjektet tilsvarende anslagsvis 7 uker i 2012 og 3 mnd. og 1 uke i 2013. Samisk kirkeråd må avsette ca. kr. 240 000 av egne OVF-midler til prosjektet i 2012 og ca. kr. 400 000 i 2013.

Vedtak:

1. Samisk kirkeråd godkjenner det fremlagte forslaget til Interreg-søknad for prosjektet Samiske kirkedager 2013, med tilhørende budsjett.
2. Samisk kirkeråd godkjenner den vedlagte samarbeidsavtalen.

SKR 36/11 Den norske kirkes ordning etter 2013 – 2. gangs behandling

---

Sammendrag

Kirkerådet ba i september 2011 (sak KR 50/11) om at det til rådets møte i desember skulle utarbeides et utkast til høringsdokument vedrørende Den norske kirkes ordning etter 2013, med sikte på ferdigstilling av høringsdokument på rådets møte i mars 2012. I tråd med dette gir saken innledende drøftinger og en foreløpig skisse til høringsmateriale, en oversikt over risikoelementer og momenter til konsekvensutredning som bidrag til kartlegging av økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til framtidig kirkeordning og en prioritert plan for videre utredning vedrørende Den norske kirkes ordning etter 2013.

Vedtak:

1. Samisk kirkeråd anbefaler at det utarbeides et høringsmateriale om kirkeordning etter 2013 på bakgrunn av saksorienteringen og drøftingen i rådet.
2. Samisk kirkeråd vil spesielt understreke betydning av oppfølging av Kirkemøtets vedtak i KM sak 8/07 pkt. 14 og 16, og oppfølging av første strekpunkt i kapittel 4.2 i saksdokumentet, om utredning av spørsmål vedrørende det samiskkirkelige demokratiet.

SKR 37/11 Misjon til forandring – utfordringene fra Edinburgh 2010 – 2. gangs behandling

---

Sammendrag

Kirkemøtet behandlet misjon som egen sak sist i 2005 og klargjorde den gang den grunnleggende teologiske begrunnelsen for misjon i Den norske kirke. Et sentralt poeng var å se sammenhengen mellom misjonsoppdraget og kirkes identitet som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Utviklingen det siste tiåret har både forsterket tendenser Kirkemøtet pekte på alt i 2005, men også gitt nye impulser og utfordringer. I 2010 feiret den hele den verdensvide kirke hundreårsjubileet for misjonskonferansen i Edinburgh i 1910. Kirkemøtet i 2012 inviteres til en oppdatering om nasjonal og internasjonal misjonstenkning og praksis, og til å fatte vedtak som svarer på nye utfordringer. Kirkemøtebehandlingen vil forhåpentligvis bidra til å inspirere til fornyet og forsterket misjonsengasjement i menighetene i Den norske kirke

Vedtak:

- I. Samisk kirkeråd slutter seg i hovedsak til Mellomkirkelig råds vedtak i MKR 42/11, men har endringsforslag til formuleringen av andre setning i vedtakspunkt 1. Formuleringen "glede, stolthet og frimodighet" erstattes med "glede og frimodighet, ydmykhet og respekt". Begrunnelsen er at maktperspektiver fortsatt er relevant for misjonen. En bibelteologisk begrunnelse for "ydmykhet og respekt" finner vi bl.a. i Fil 2,5-11 der det understrekes at Guds sendelse (misjon) til verden innbar at Kristus «gav avkall på sitt eget og tok på seg en tjeners skikkelse».
- II. Samisk kirkeråd råd anbefaler Kirkerådet å foreslå for Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

1. Den norske kirke er en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke som sammen med hele den verdensvide kirke skal forkynne evangeliet om Jesus Kristus i nærvær, handling og ord, lokalt og globalt. Kirkens misjonsoppdrag skal forvaltes med glede og frimodighet, ydmykhet og respekt, fordi utgangspunktet for all misjon er Guds kjærlighet i Jesus Kristus. Vårt misjonsarbeid er en tjeneste i forvandlingens og forsoningens tegn som myndiggjør oss til å være Kristi etterfølgere.

Kirkemøtet registrerer med glede en økende erkjennelse av at misjon angår hele lokalmenighetens virke, og at Den norske kirke står sammen med den verdensvide kirken i et misjonsoppdrag hvor evangelisering og diakoni hører sammen.

Edinburgh 2010-markeringen synliggjorde tilnærminger mellom den evangelikale bevegelsen og den økumeniske bevegelse ved at begge tradisjoner tydeliggjorde at misjon handler om å forkynne evangeliet både i ord og gjerning. Kirkemøtet registrer også med glede en økende bevissthet i det globale økumeniske fellesskapet om sammenhenger mellom misjon, respekt for menneskerettigheter og vern om skaperverket. Alt dette inspirerer til fornyet misjonsengasjement i vår kirke og oppmuntrer oss til et videre perspektiv og nye samarbeidsrelasjoner i norsk misjonsarbeid.

Kirkemøtet utfordres av trossøsken i andre deler av verden, slik det bl.a. ble uttrykt av evalueringsteamet fra sør som deltok i Edinburgh 2010-markeringen i Oslo. De viste oss hvorledes disippelskap - et liv i etterfølgelse og forsoning - henger sammen med spiritualitet og åndelig fornyelse. Dette angår på en særlig måte oss som kirke og som kristne enkeltmennesker i et av verdens rikeste land. Vi utfordres alle til å leve i tråd med Guds vilje i vårt forvalteroppdrag, nestekjærlighet og i arbeid for rettferdig fred. Skal vårt vitnesbyrd bli troverdig, må også våre liv vise at vi er Kristi etterfølgere.

Kirkemøtet ser SMM som et godt og tjenlig redskap for misjonsarbeid i Den norske kirke. Men Kirkemøtet gleder seg også over andre misjonsorganisasjoner, diakonale organisasjoner og institusjoner og barne- og ungdomsorganisasjoner som bidrar til å realisere kirkens helhetlige misjonsoppdrag.

2. **Kirkemøtet utfordrer menighetene:**

- a) Kirkemøtet utfordrer menighetene til å virkeliggjøre sammenhengene mellom misjon, diakoni og økumenikk, for å synliggjøre enheten i Kristus og det globale fellesskapet i tjenesten. Menighetens helhetlige misjonsengasjement bør styrkes i forkynnelsen, synliggjøres i gudstjenester og i lokale planer for trosopplæring, diakoni og kultur.
- b) Kirkemøtet utfordrer menighetene til å konkretisere hvorledes disippelskap kan realiseres i vårt samfunn, gjennom bl.a. å bli 'grønne menigheter', be for den globale kirken i alle gudstjenester og øke ofringene til misjon og internasjonal diakoni betydelig. Kirken må også utfordre alle sine medlemmer til personlig givertjeneste og forbruksmønstre som bidrar til global rettferdighet og vern om skaperverket.
- c) Kirkemøtet ser det som naturlig at alle menigheter har minst én misjonsavtale i rammen av SMM eller andre misjonsorganisasjoner. Misjonsavtalene bør uttrykke fellesskapet i den verdensvide kirke og gjensidige relasjoner. Like naturlig er det at alle menigheter samtidig er engasjert i internasjonal diakoni gjennom Kirkens Nødhjelp eller andre diakonale organisasjoner.
- d) Misjon, diakoni og annet internasjonalt og økumenisk samarbeid bør beskrives i menighetenes rapportering, og bør etterspørres av biskoper og proster.

3. Kirkemøtet utfordrer bispedømmene:

- a) Kirkemøtet oppfordrer alle bispedømmer til å synliggjøre misjonsutfordringene i sitt strategiarbeid og videreutvikle SMM-samarbeidet.
- b) Kirkemøtet oppfordrer, i tråd med Strategiplan for samisk kirkeliv, SMM sentralt og misjonsrådgiiverne i de tre nordligste bispedømmer til, i samarbeid med Samisk kirkeråd, å arbeide for økt andel av urfolksrelaterte misjonsavtaler i Den norske kirke generelt og samisk kirkeliv spesielt.

4. Kirkemøtet utfordrer de sentralkirkelige råd:

- a) Kirkemøtet oppfordrer Mellomkirkelig råd til å lage ressurs- og studiemateriell som bringer impulsene fra Det lutherske verdensforbund og Edinburgh 2010-markeringen ut i menighetene. Dette må skje i samarbeid med misjonsorganisasjonene.
- b) Kirkemøtet oppfordrer Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd til å arbeide videre med forsoningsprosesser i forhold til de sår norsk misjon har vært med på å skape.
- c) Kirkemøtet ber Mellomkirkelig råd gjøre Oslokoalisjon for tros- og livssynssamfunn sine *Recommended Ground Rules for Missionary Activities* kjent i menighetene. Kirkemøtet forventer at all misjonsvirksomhet i Den norske kirke og i samarbeidende misjonsorganisasjoner, skjer i tråd med disse etiske retningslinjene.
- d) Kirkemøtet ber om at Bispemøtet og Mellomkirkelig Råd jobber videre med både religionsteologiske og praktiske spørsmål om kirkens forhold til andre religioner og det flerreligiøse samfunnet.

5. Kirkemøtet utfordrer SMM-organisasjonene

- a) Kirkemøtet oppfordrer misjonsorganisasjonene til et sterkere økumenisk engasjement. Kirkemøtet ser det som naturlig at når SMM-organisasjoner samarbeider med kirker som er medlemmer av internasjonale økumeniske organisasjoner som Den norske kirke også er medlem av, så vil dette prege samarbeidet både hjemme og ute. Kirkemøtet vil særlig oppfordre SMM-organisasjonene til å delta i Nasjonalkomiteen for Det lutherske Verdensforbund, men også bidra økonomisk, og på annen måte, til å styrke Den norske kirkes samarbeid med de internasjonale økumeniske organisasjonene i deres misjonsengasjement.

SKR 38/11 Skaperverk og bærekraft

Sammendrag

Kirkemøtet vedtok i 2007 at det skulle settes i gang en bærekraftreform som skulle berøre all kirkelig virksomhet. Kirkemøtet 2008 fikk seg forelagt en beskrivelse for gjennomføringen av bærekraftreformen, foreslått i rammen av et økumenisk samarbeidsprosjekt med Kirkens Nødhjelp og Norges Kristne Råd som sentrale samarbeidsparter. Dette er utgangspunktet for samarbeidsprosjektet Skaperverk og bærekraft (SoB). Sakspapiret og den vedlagte rapporten for prosjektet i perioden 2009 til september 2011 gir en beskrivelse av arbeidet og en evaluering ved prosjektets parter. En revidert plan for det felles prosjektet SoB vil bli forelagt Kirkemøtet til orientering. Sakspapiret nevner aktuelle endringer i kirke og samfunn som bakgrunn for veivalg videre, og peker på viktige oppgaver for Dnk framover.

Vedtak:

1. Samisk kirkeråd vil vise til urfolks gamle livsforpliktelse gjennom generasjoner der ethvert menneske er pålagt å overlevere naturen til neste generasjoner i balanse. Samisk kirkeråd vil videre peke på at urfolk er særlig sårbare i forhold til klimaendringer. Det bes om at disse perspektivene innarbeides i saksdokumentet og det endelige forslag til vedtak som legges frem for Kirkemøtet.
2. Samisk kirkeråd anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

Kirkemøtet er glad for det arbeidet som er utført gjennom samarbeidsprosjektet SoB, og at samarbeidsrelasjonene mellom Norges Kristne Råd, Kirkens Nødhjelp og Den norske kirke gjennom dette er blitt styrket. I forhold til det videre arbeid med samarbeidsprosjektet vil Kirkemøtet fremheve:

- Kirkemøtet tar rapporten for arbeidet 2009 - september 2011 og forslag til fornyet fremdriftsplan for prosjektet til orientering.
- Kirkemøtet tar til etterretning at samarbeidsprosjektet i arbeidet fremover vil fastholde prosjektets visjon og hovedmål, samtidig som samarbeidet fremover skal konsentrere seg om områdene temafokus klimarettferdighet, dialogarena og teologisk refleksjon og spiritualitet.
- Kirkemøtet mener at arbeidet for en ambisiøs og rettferdig klimaavtale må prioriteres svært høyt både i kirke og samfunn.
- Kirkemøtet utfordrer norske politikere til å fortsette sitt arbeid for en klimaavtale internasjonalt, men også i større grad til å arbeide for betydelige utslippskutt hjemme. Føringerne i regjeringens varslede klimamelding vil her være svært viktig.
- Kirkemøtet oppfordrer regjeringen til å bidra med midler til arbeid for klima og miljø, også arbeid av institusjoner/organisasjoner som primært ikke er definert med dette som formål.
- Kirkemøtet utfordrer menigheter og ansatte på alle plan i Dnk til å engasjere seg i kampen for klimarettferdighet, både gjennom konkrete handlinger og deltakelse i aksjoner. Det bør søkes allianser og bredt samarbeid.

For Dnks egen del vil Kirkemøtet i tillegg fremheve:

- Kirkemøtet vil minne om utgangspunktet for arbeidet: å sette i gang en bærekraftreform som skulle berøre og involvere hele kirkens virksomhet. KM er glad for at mange av utfordringene som i 2007 og 2008 ble rettet til sentralkirkelige organer, bispedømmer, menigheter og kirkelige fellesråd er blitt fulgt opp av mange. Utfordringene står ved lag, og trenger videre oppfølging, både gjennom engasjementet i samarbeidsprosjektet og gjennom tiltak i Dnks egen virksomhet.
- Samarbeidsprosjektets fokus på klimarettferdighet må engasjere hele Dnk. Både lokalmenighetene, bispedømmene og sentralkirkelige organer er utfordret.
- Kirkemøtet oppfordrer samtidig sentralkirkelige organer til å ivareta andre aspekter som er viktig for en bærekraftig utvikling. Viktige utfordringer er blant annet

biomangfold, bærekraftig økonomi og matsikkerhet.

- Kirkemøtet er glad for samarbeidet mellom de sentralkirkelige råd og bispedømmerådene med fokus på lokalmenighetene. Kirkemøtet håper at det planlagte felles prosjektet mellom Kirkerådet, KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesserorganisasjon og Norges Kirkevergelag om miljøfyrtårnsertifisering og grønne menigheter kan gi et løft for arbeidet lokalt.
- Kirkemøtet vil fremheve at det fortsatt må arbeides for:
  - forankring av temafeltet skaperverk og bærekraft i kirkens arbeidsområder, reformer og prosesser
  - utvikling og distribusjon av materiell for menighetene og offentligheten
  - opplæring og kunnskapsformidling i kirken
  - etablering av tematisk samarbeid med kirkelige organisasjoner og utdanningsinstitusjoner

SKR 39/11 Oppnevning av samisk medlem til Nemnd for gudstjenesteliv i KR

Sammendrag

Samisk kirkeråd har tidligere oppnevnt et konsultativt medlem til NfG for perioden 01.01.2009 - 31.12.2012. Det faste samiske medlemmet har trukket seg fra NfG, slik at vararepresentanten går over til å være fast medlem. Dette betyr at Samisk kirkeråd må foreslå en ny vararepresentant til NfG.

Vedtak:

Som varamedlem til Nemnd for Gudstjenesteliv oppnevnes:

- Liv Rundberg, organist